

a alanskou (v ruce lepená keramika saltovo-majackých tvarů s rytými alanskými znaky), kterou vysvětluje smíšenými sňatky Slovanů, patrně Vjatičů, s Mordvínkami a Alankami.

V VIII. kapitole (Společenský řád. Rysy pohanského kultu. Str. 163—172) si autorka správně uvědomuje, že k charakteristice společenských vztahů obyvatel hradiště má jen nepřímé údaje, a proto jsou její závěry velmi střízlivé. Z jednoduše a malých rozměrů domů usuzuje na existenci malých rodin, mezi nimiž se projevovala jistá majetková diferenciacie (dokladem je existence pokladů mincí a šperků, nálezy zámku a klíče) a které vytvářely organizačně teritoriální občinu. Nálezy zlomku meče a kroužkového brnění nasvědčují, že mezi obyvatelstvem žili i družiníci, ale výraznějších dokladů o existenci feudálních vztahů v archeologickém materiálu hradiska nenacházíme. Na jejich počátky však lze usuzovat nepřímě podle letopisu. — Vedle dosud známých dokladů o pohanství podonských Slovanů získaných výzkumem pohřebišť (spalování, domky mrtvých, mohyly), vytěžila autorka pečlivou interpretací sídlištních nálezů řadu nových dokladů. Jde především o amulety (z astragalů bobrů, k nimž se pojí pověsti o mytických vodních bytostech; ze zubů dravých zvířat), o plastiku ryby, ryté ornamenty na kostěných předmětech (motiv stromu) a na keramice (motiv kruhu — slunce; obloučku a srpku — různé fáze měsíce; motiv tlapy vodního ptáka).

Práce je doplněna popisy jednotlivých obydlí (str. 170—215), podrobnými nákresey půdorysů a řezů obydlí, hospodářských jam a valu (str. 216—250), jakož i celkovým plánem; postrádáme v této části podrobnější popis výzkumu valu. Jsou-li pérovkové kresby zdařilou a názornou dokumentační částí publikace, nelze bohužel říci totéž o fotografiích v textu, které jsou reprodukovány velmi nedokonale, což ovšem není vina autorky.

K všestrannému zpracování výzkumem vytěženého materiálu dokázala autorka získat řadu specialistů z různých vědních oborů; výsledky jejich šetření (analýza želez, strusek, skel, určení dřevin, mincí, zvířecích a rybích kostí) jsou shrnuty ve stručných příspěvcích na konci knihy. Právě toto všestranné vyhodnocení materiálu umožnilo autorce dospět k hlubším a přesnějším závěrům, k jakým se ryze archeologickou cestou nedostaneme. Tím se stává práce A. N. Moskalenkové dílem skutečně moderním a představuje cenný přínos pro celou slovanskou archeologii

Bořivoj Dostál

The Cambridge Ancient History. Revised Edition of Vol. I & II. Cambridge, University Press 1961 . . . . .

Vydavatelé proslulých souborných dějin starověkého světa Cambridge Ancient History, které vyšly v Cambridgi v letech 1923—1939, činí od konce let padesátých vážné přípravy k novému vydání tohoto souboru. Prvním krokem k tomuto významnému vydavatelskému činu má být postupné samostatné publikování některých vybraných kapitol z historie starověku, a to zvl. z těch jejích dílčích problémových okruhů, v nichž došlo v poslední době k významným pokrokům ve vědeckém bádání. V letech 1961—1964 vyšlo zatím 33 takových samostatně publikovaných kapitol. Pokusíme se je tu komplexně charakterizovat podle jejich obsahu. Velká většina těchto svazků se vždy pojí k nějaké dílčí geografické oblasti starého světa. Výjimky tu tvoří tři svazky obecnějšího zaměření (*W. C. Hayes, M. B. Rowton, F. H. Stubbings*, Chronology: Egypt, Western Asia, and the Aegean Bronze Age [sv. 4]; *D. A. E. Garrod, J. G. D. Clark*, Primitive Man in Egypt, Western Asia and Europe [sv. 30]; *K. W. Butzer*, Physical Conditions in Eastern Europe, Western Asia and Egypt before the Period of Agricultural and Urban Settlement [sv. 33]). Z ostatních svazků se šest týká egyptských dějin (*W. C. Hayes*, The Middle Kingdom in Egypt: Internal History from the Rise of the Heracleopolitans to the Death of Ammenemes III [sv. 3]; *W. Stevenson Smith*, The Old Kingdom in Egypt and the Beginning of the First Intermediate Period [sv. 5]; *W. C. Hayes*, Egypt: From the Death of Ammenemes III to Seqenenre II [sv. 6]; *W. C. Hayes*, Egypt: Internal Affairs from Tuthmosis I to the Death of Amenophis III [sv. 10;

o dvou částech]; *I. E. S. Edwards*, The Early Dynastic Period in Egypt [sv. 25]; *J. Černý*, Egypt from the Death of Ramesses III to the End of the Twenty-first Dynasty [sv. 27]). Sedm sešitů je věnováno syrskomesopotamské oblasti včetně Palestiny (*C. J. Gadd*, The Cities of Babylonia [sv. 9]; *J.-R. Kupper*, Northern Mesopotamia and Syria [sv. 14]; *C. J. Gadd*, The Dynasty of Agade and the Gutian Invasion [sv. 17]; *C. J. Gadd*, Babylonia, c. 2120—1800 B. C. [sv. 28]; *G. Posener, J. Bottéro, K. M. Kenyon*, Syria and Palestine, c. 2160—1780 B. C. [sv. 29]; *O. Eissfeldt*, Palestine in the Time of the Nineteenth Dynasty, a) The Exodus and Wanderings [sv. 31]; *O. Eissfeldt*, The Hebrew Kingdom [sv. 32]), čtyři další oblasti iránskoelamské (*R. Labat*, Elam, c. 1600—1200 B. C. [sv. 16]; *W. Hinz*, Persia, c. 2400—1800 B. C. [sv. 19]; *W. Hinz*, Persia, c. 1850—1550 B. C. [sv. 21]; *R. Labat*, Elam and Western Persia, c. 1200—1000 B. C. [sv. 23]), tři nejstarším dějinám anatolským (*J. Mellaart*, Anatolia, c. 4000—2300 B. C. [sv. 8]; *O. R. Gurney*, Anatolia, c. 1750—1600 B. C. [sv. 11]; *J. Mellaart*, Anatolia before c. 4000 B. C. and c. 2300—1750 B. C. [sv. 20]). Ostatní svazky jsou tématicky spojeny s oblastí egejskou, počítaje v to ovšem i západní maloasijské pobřeží. Neřeckých civilizací se tu týkají tři sešity (*C. W. Blegen*, Troy [sv. 1]; *F. Matz*, Minoan Civilization: Maturity and Zenith [sv. 12]; *J. L. Caskey*, Greece, Crete, and the Aegean Islands in the Early Bronze Age [sv. 24]), čtyři jednájí o mykénské kultuře, resp. o „temných“ stoletích, která následovala po jejím pádu (*J. M. Cook*, Greek Settlement in the Eastern Aegean and Asia Minor [sv. 7]; *V. R. d'A. Desborough, N. G. L. Hammond*, The End of Mycenaean Civilization and the Dark Age [sv. 13]; *F. H. Stubbings*, The Rise of Mycenaean Civilization [sv. 18]; *F. H. Stubbings*, The Expansion of Mycenaean Civilization [sv. 26]) a k nim lze připojit i další tři svazky obecnějšího charakteru, které mají také vztah k řecké prehistorii (*W. K. C. Guthrie*, The Religion and Mythology of the Greeks (sv. 2); *J. Chadwick*, The Prehistory of the Greek Language [sv. 15]; *G. S. Kirk*, The Homeric Poems as History [sv. 22]).

Jak je tedy z uvedeného výčtu patrné, zaměřili se zatím vydavatelé pouze k Orientu a k řecké prehistorii a problematiku vlastního antického světa ponechávají na dobu pozdější. Ale i tak je mezi dosud vyšlými svazky již celá řada takových, jež mají co říci zájemcům o dějiny antického Řecka a Říma, a proto také přistupujeme v tomto čísle archeologicko-klasické řady SPFFBU k soustavnému referování o těch nově vydaných kapitolách z CAH, které mají pro studium řeckých a římských dějin význam.

Antonín Bartoněk

C. W. Blegen, Troy. The Cambridge Ancient History, Revised Edition of Vol. I, sections from Chapters XVIII, XXIV, and of Vol. II, sections from Chapters XV, XXI (sv. č. 1 nového vydání). Cambridge, University Press, 1961. Stran 16. Cena 3s. 6d.

Blegenův výklad z CAH je vlastně stručný výtah z jeho obsáhlého čtyřsvazkového souboru *Troy: Excavations Conducted by the University of Cincinnati, 1932—1938* (vyšel v Princetonu v letech 1950—1958 a spolupracovali na něm dále *C. G. Boulter, J. L. Caskey, M. Rawson a J. Sperling*). Blegen tu přehledně charakterizuje každou z prvních sedmi vrstev odkrytých archeologickými výkopy v Tróji (vrstvy osmá a devátá jsou mladší než doba bronzová, a proto zůstávají stranou Blegenova zájmu).

V krátkém úvodu se dovidáme jednak o historii vykopávek v Tróji (1822 — Charles Maclaren jako první identifikuje ruiny na Hisarliku jakožto zbytky Troje; 1870—1890 — vykopávky Schliemannovy; 1893—1894 — vykopávky Dörpfeldovy; 1932—1938 — expedice z university v Cincinnati vedená Blegenem), jednak o tom, že podrobný výzkum v Tróji dovolil zatím rozlišit v devíti Schliemannových a Dörpfeldových vrstvách celkem 46 různých dílčích vrstev.

Prvních třicet dílčích trójských vrstev odpovídá základním vrstvám I až V a patří kultuře, která se v Tróji nepřetržitě rozvíjela za rané doby bronzové a jež je podle Blegena přímým pokračováním neolitické kultury z nedalekého Kum Tepe. Její nejstarší vrstva, Trója I, byla malá pevnost s průměrem stěží větším než 100 metrů a podlehla zkáze ohněm. Skládá se z desíti díl-